

پروژه اول درس معماری کامپیوترا

هدف از انجام این پروژه کمک به درک عملکرد یک اسملبر و چگونگی ساختار آن است. در این پروژه از شما خواسته شده تا یک اسملبر برای ریزپردازنده

ساده‌ای به اسم **Miniature** بنویسید. ویژگی‌های این ریزپردازنده به قرار زیر است:

الف) این پردازنده یک ماشین ۳۲ بیتی است (هر کلمه آن ۳۲ بیت است).

ب) دارای ۱۶ رجیستر بوده که هر کدام ۳۲ بیت دارد ($R0 - R15$) و رجیستر $R0$ همیشه دارای مقدار صفر می‌باشد.

ج) هر واحد آدرس دهی این ماشین یک کلمه می‌باشد و چون هر دستورالعمل نیز یک کلمه است، $PC+1$ به دستورالعمل بعدی در سری دستورهای برنامه اشاره دارد.

د) دارای ۶۵۵۳۶ کلمه حافظه است

ه) این ریزپردازنده سه نوع دستورالعمل و ۱۵ دستور دارد که فرمات آنها در زیر آمده است:

R-type: Instructions: *add*, *sub*, *slt*, *or*, and *nand*

```
bits 31-28 unused all zero
bits 27-24 opcode
bits 23-20 rs (source register)
bits 19-16 rt (target register)
bits 15-12 rd (destination register)
bits 11-0 unused (all zero)
```

I-type: Instructions: *addi*, *ori*, *slti*, *lui*, *lw*, *sw*, *beq* and *jalr*

```
bits 31-28 unused all zero
bits 27-24 opcode
bits 23-20 rs (source register)
bits 19-16 rt (target register)
bits 15-0 offset
```

J-type: Instructions: *j* and *halt*

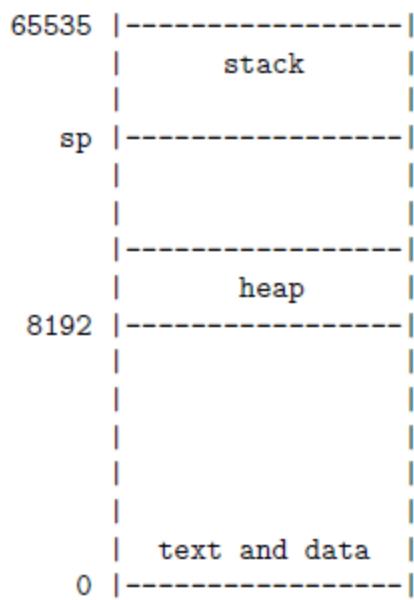
```
bits 31-28 unused all zero
bits 27-24 opcode
bits 23-16 unused and they should be all zero
bits 15-0 target address
```

دقیت بفرمایید که فیلد *rs* از دستور *lui* و فیلد *offset* از دستورالعمل *jalr* هر دو صفر می‌باشند.

جزئیات دستورالعمل‌های این ریزپردازنده در جدول ۱ و شمای حافظه **Miniature** در شکل ۱ آمده است.

جدول ۱: دستورالعمل‌های ریزپردازنده Miniature

mnemonic	opcode	Description
add \$rd,\$rs,\$rt	0000	\$rd <- \$rs + \$rt, PC <- PC + 1
sub \$rd,\$rs,\$rt	0001	\$rd <- \$rs - \$rt, PC <- PC + 1
slt \$rd,\$rs,\$rt	0010	if (\$rs < \$rt) \$rd <- 1 otherwise \$rd <- 0 , PC <- PC + 1
or \$rd,\$rs,\$rt	0011	\$rd <- \$rs \$rt, PC <- PC + 1
nand \$rd,\$rs,\$rt	0100	\$rd <- \$rs & \$rt, PC <- PC + 1
addi \$rt,\$rs,imm	0101	\$rt <- \$rs + SE(imm), PC <- PC + 1
slti \$rt,\$rs,imm	0110	if (\$rs < SE(imm)) \$rt <- 1 otherwise \$rt <- 0 , PC <- PC + 1
ori \$rt,\$rs,imm	0111	\$rt <- \$rs ZE(imm), PC <- PC + 1
lui \$rt,imm	1000	\$rt <- imm << 16, PC <- PC + 1
lw \$rt,\$rs,offset	1001	\$rt <- Mem(\$rs + SE(offset)), PC <- PC + 1
sw \$rt,\$rs,offset	1010	Mem(\$rs + SE(offset)) <- \$rt, PC <- PC + 1
beq \$rt,\$rs,offset	1011	if (\$rs == \$rt) PC <- PC + 1 + SE(offset) else PC <- PC + 1
jalr \$rt,\$rs	1100	\$rt <- PC + 1, PC <- \$rs
j offset	1101	PC <- ZE(offset)
halt	1110	PC <- PC + 1, then halt the machine

شکل ۱: شمای حافظه ریزپردازنده Miniature

این پروژه ۲ قسمت دارد که این دو از اهمیت یکسانی برخوردار هستند. قسمت اول طراحی و پیاده سازی اسمنبلر است و قسمت دوم تست و راستی آزمایی اسمنبلر نوشته شده.

۱. طراحی و پیاده‌سازی یک اسمنلر به زبان C: برای این ماشین اسمنلری طراحی و به زبان C پیاده سازی کنید که نام دستورالعمل‌های این ریزپردازنده که به زبان اسمنلی هستند را به معادل باینری آنها تبدیل کند. در ضمن این اسمنلر باید برچسب‌هایی را نیز که در هنگام نوشتن برنامه به زبان اسمنلی از آنها استفاده می‌شود، به معادل آدرس آنها تبدیل کند.

خروجی این اسمنلر سری از دستورالعمل‌های ۳۲ بیتی است که فرمت آن به صورت داده شده زیر می‌باشد:

label<white>instruction<white>field0,field1,field2<white>#comments

دقت بفرمایید که white یک یا چند فاصله و یا tab می‌باشد. در توضیح باید اشاره کرد که اولین فیلد همان برچسب است که حداقل از ۶ کاراکتر تشکیل شده است و اگرچه باید با یک حرف انگلیسی شروع شود، اما می‌تواند اعداد را نیز شامل شود. با اینکه فاصله پس از برچسب لازم است، اما وجود خود برچسب منطقی است که اختیاری باشد. بعد از فاصله ضروری قید شده، دستورالعمل‌های نشان داده شده در جدول یک، ظاهر می‌شوند. نهایتاً هر دستورالعمل فیلدهای مختص خود را دارد و برای نمایش رجیسترها کافی است تنها عدد آنها در دستور اسمنل قید شود.

تعداد فیلدهای یک دستورالعمل به نوع آن بستگی دارد و فیلدهایی که مورد استفاده قرار نمی‌گیرند باید صرفنظر شوند. به عنوان مثال دستورالعمل‌های نوع R دارای ۳ فیلد بوده که فیلد اول rd، فیلد دوم rs و فیلد سوم rt می‌باشد. **آدرس‌های سمبولیک به برچسب‌ها اشاره** دارند. برای دستورالعمل‌های Iw و SW، اسمنلر باید آدرس برچسب آنها را محاسبه کرده و با یک رجیستر پایه غیر صفر که در این صورت خانه‌های یک آرایه را مورد انداخت قرار می‌دهد، جمع کند. در صورتی که در دستورهای Iw و SW رجیستر پایه صفر باشد، آدرس محاسبه شده برچسب در این دستورها جایگزین می‌شود. برای دستورالعمل beq، اسمنلر نیاز است تا برچسب را به مقدار عددی offset تبدیل کند (که برای آن انشعاب ضروری است). شایان ذکر است که پس از آخرین فیلد، فاصله قرار می‌گیرد و هر توضیحی که به صورت اختیاری ظاهر می‌شود، باید با علامت # همراه شود. فیلد توضیح با پایان یافتن هر خط پایان می‌باید. به انضمام دستورالعمل‌های Miniature، یک برنامه اسمنلی ممکن است شامل Directive نیز باشد. تنها Directive این ماشین "fill" و "space". می‌باشد که اولی عددی را در حافظه قرار می‌دهد و دومی به تعداد داده شده خانه‌های حافظه ذخیره می‌کند که **البته مقدار آنها صفر شده است**.

در مثال زیر start "fill" مقدار ۲ را در آدرس ۸ حافظه قرار می‌دهد. در ضمن ناگفته نماند که برچسب StAddr مقدار ۸ می‌گیرد. اسمنلری که طراحی می‌کنید لازم است کد اسمنلی را دوبار مرور کند. در (اصطلاحاً) scan اول، اسمنلر معادل عددی هر برچسب را محاسبه می‌کند و هر دو برچسب و معادل عددی آنرا در جدولی به نام Symbol Table ذخیره می‌کند. در مرور دوم اسمنلر کد اسمنلی را به زبان ماشین ترجمه می‌کند و در حین ترجمه از جدول symbol table استفاده می‌کند تا معادل عددی هر برچسب را نیز جایگزین کند.

در ادامه یک برنامه اسمنلی آمده است که کد ماشین آن نیز داده شده است. خواهشمند است با دقت کافی این برنامه و معادل کد ماشین آنرا مطالعه کنید تا در طراحی و پیاده سازی اسمنل برای Miniature با مشکل کمتری مواجه شوید.

```

        lw      1,0,five  #  load reg1 with 5 (symbolic address)
        lw      2,1,-1    #  load reg2 with -1 (numeric address)
start   add      1,1,2    #  decrement reg1
        beq      0,1,done  #  goto end of program when reg1==0
        j       start     #  go back to the beginning of the loop
done    halt     #  end of program
five   .fill     5
neg1   .fill     -1
stAddr .fill     start   #  will contain the address of start (2)

(address 0): 151060486 (hex 0x09010006)
(address 1): 152174594 (hex 0x09120002)
(address 2): 1183744 (hex 0x01210000)
(address 3): 184614913 (hex 0x0b010001)
(address 4): 218103810 (hex 0x0d000002)
(address 5): 234881024 (hex 0xe0000000)
(address 6): 5 (hex 0x5)
(address 7): -1 (hex 0xffffffff)
(address 8): 2 (hex 0x2)

```

دقت بفرمایید که گرچه در کد ماشین فوق آدرسها برای بهتر تفهیم شدن ترجمه اسمبler قید شده اند، اما آنچه نیاز است اسمبler شما به صورت خروجی تولید کند، به صورت زیر می باشد.

```

151060486
152174594
1183744
184614913
218103810
234881024
5
-1
2

```

۲. اجرای اسمبler: اسمبler را چنان بنویسید که دو آرگمن در خط دستور (Command Line)، به صورت زیر، دریافت.

```
assemble program.as program.mc
```

همانطوری که مشخص است **assemble** فایل قابل اجرای اسمبler می باشد، برنامه اسمبلي شما در **program.as** ذخیره شده است و نهایتاً اسمبler کد ترجمه شده به زبان ماشین را در **program.mc** ذخیره می کند. لازم به توضیح است که دقیقاً مانند مثال فوق، هر خط کد ماشین در **program.mc** که **debugging (معادل ده دهی – به جای باینری – کد اسمبلي)** می باشد. هر خروجی دیگری مانند کد منظور شده برای

توسط شما در اسمبler نوشته می شود، باید در **standard output** چاپ شود.

۳. خطاهای قابل تشخیص با اسمبler: اسمبler شما قادر باشد خطاهای زیر را تشخیص بدهد:

الف) استفاده از برچسب تعریف نشده

ب) برچسب های که تعریف شده اند و بیش از یک بار استفاده شده اند

ج) offset که در ۱۶ بیت نمی گنجد

د) opcode تعریف نشده

asmبلر در صورت بروز خطا با (1) اجرای عمل اسambilی را متوقف کرده و در صورتی که هیچ خطای را تشخیص ندهد با exit(0) عمل اسambilی را به پایان می رساند. **دقت بفرمایید که اسambilر نباید خطاهای در حین اجرا مانند «انشعاب به آدرس ۱-» و یا «حلقه نامتناهی» را تشخیص بدهد.**

۴. راستی آزمایی: برای راستی آزمایی اسambilری که نوشته اید، لازم است مجموعه ای از برنامه های اسambilی نیز تهیه کنید. این مجموعه برنامه، برنامه های تقریباً کوتاهی هستند که به عنوان ورودی اسambilر به منظور آزمایش بکار می روند. در کنار برنامه اسambilی، لازم است که این مجموعه را نیز تحويل دهید. **هر برنامه اسambilی تست باید حداقل ۱۰ خط بوده و به ۵ نمونه تست نیاز است.** سعی کنید هر برنامه اسambilی را طوری بنویسید که قسمتهای متفاوتی از اسambilر را تست کند.